STANDARDY OCHRONY DZIECI W GOŚCIŃCU PROMUS

Preambuła

Mając na uwadze:

- **obowiązek wynikający** z ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o **przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością** na tle seksualnym i ochronie **małoletnich**[1]
- **treść** wytycznych Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie biznesu i praw **człowieka, uznając istotną rolę** biznesu w zapewnieniu poszanowania praw dzieci, *GOŚCINIEC PROMUS* przyjmuje do stosowania **Standardy Ochrony Dzieci**.

Standardy Ochrony Dzieci w *GOŚCIŃCU PROMUS* **są** realizowane w oparciu o **niżej** wymienione zasady:

1. *GOŚCINIEC PROMUS* prowadzi **swoją działalność operacyjną** z poszanowaniem praw dzieci, które z uwagi na swój wiek, stan emocjonalny i psychiczny, **są** szczególnie **narażone** na krzywdzenie.
2. *GOŚCINIEC PROMUS* uznaje **swoją rolę** w prowadzeniu biznesu **społecznie** odpowiedzialnego i promowaniu **pożądanych** postaw **społecznych.**
3. *GOŚCINIEC PROMUS* uznaje **istotność** prawnego i **społecznego obowiązku** zawiadamiania organów **ścigania** o **każdym** przypadku krzywdzenia, podejrzenia **popełnienia przestępstwa** na **szkodę** dziecka i **zobowiązuje się szkolić** swoich pracowników, aby posiadali kompetencje do **wywiązywania się** z tego **obowiązku.**

Słowniczek

Na potrzeby tego dokumentu **poniżej** wymienionym terminom nadano **następujące** znaczenie:

1. **Obiekty turystyczne** – obiekty hotelarskie oraz inne obiekty, w których **są świadczone usługi** hotelarskie **określone** w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o **usługach** hotelarskich oraz **usługach** pilotów wycieczek i przewodników turystycznych[2].
2. **Dziecko/małoletni** - na potrzeby niniejszych standardów przyjmuje **się, że** dzieckiem, jest **każda** osoba, która nie **ukończyła** 18 roku **życia.**
3. **Opiekun dziecka** – przedstawiciel ustawowy dziecka: rodzic albo opiekun; rodzic **zastępczy;** opiekun tymczasowy (czyli osoba **upoważniona** do reprezentowania **małoletniego** obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób **dorosłych).**
4. **Obca osoba dorosła** to **każda** osoba **powyżej** 18 roku **życia,** która nie jest dla dziecka jego opiekunem, w rozumieniu pkt 3.
5. **Krzywdzenie dziecka** to **każde** zachowanie **względem** dziecka, które stanowi wobec niego czyn zabroniony. Oprócz tego krzywdzeniem jest zaniedbanie (zamierzone lub niezamierzone), **działanie** lub zaniechanie, a **także każdy** jego rezultat, **skutkujący** naruszeniem praw, swobody, dóbr osobistych dziecka i **zakłóceniem** jego rozwoju.

---

[1] Dz. U. z 2024 r. poz. 560
[2] Dz.U. z 2023 r. poz. 1944

Wyróżnia się następujące, podstawowe formy krzywdzenia:

Przemoc fizyczna wobec dziecka. Jest to jednorazowe **bądź powtarzające się działanie bądź** zaniechanie wskutek którego dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest na **nią** potencjalnie **zagrożone.** Krzywda stanowi rezultat **działania bądź** zaniechania ze strony rodzica, opiekuna, osoby odpowiedzialnej za dziecko, **posiadającej** nad nim **władzę** lub takiej, której ufa.

Przemoc psychiczna wobec dziecka. Jest to **długotrwała,** niefizyczna, szkodliwa interakcja **pomiędzy** dzieckiem a **osobą** za nie **odpowiedzialną** lub **osobą,** której dziecko ufa. Tak jak w przypadku przemocy fizycznej obejmuje zarówno **działania,** jak i zaniechania. Do przejawów przemocy psychicznej zaliczamy m.in.:

- **niedostępność emocjonalną;**
- zaniedbywanie emocjonalne;
- relacja z dzieckiem oparta na **wrogości,** obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu;
- nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem;
- niedostrzeganie lub nieuznawanie **indywidualności** dziecka;
- niedostrzeganie lub nieuznawanie granic psychicznych **między** dzieckiem a **osobą odpowiedzialną;**
- nieodpowiednia socjalizacja, demoralizacja;
- sytuacje w których dziecko jest **świadkiem** przemocy;

Przemoc seksualna wobec dziecka (wykorzystywanie seksualne dziecka). Jest to **angażowanie** dziecka poprzez **dorosłego** lub inne dziecko w **aktywność seksualną.** Dotyczy sytuacji gdy nie dochodzi do kontaktu fizycznego (np. ekshibicjonizm, molestowanie werbalne - np. prowadzenie rozmów o **treści** seksualnej nieadekwatnej do wieku dziecka, komentowanie w sposób seksualny **wyglądu** i zachowania dziecka, **zachęcanie** do kontaktu z **treściami** pornograficznymi, grooming - strategie nieseksualnego uwodzenia dziecka z **intencją nawiązania** kontaktu seksualnego w **przyszłości)** i gdy do takiego kontaktu dochodzi (sytuacje takie jak: dotykanie dziecka, stosunek seksualny, zmuszanie dziecka do dotykania **ciała** sprawcy). **Każda czynność** seksualna podejmowana z dzieckiem przed **ukończeniem** 15 roku **życia** jest **przestępstwem.** W przypadku dzieci mówimy o wykorzystaniu seksualnym, kiedy **między wykorzystującym (dorosły,** inne dziecko) a wykorzystywanym (dziecko) z uwagi na wiek lub **stopień** rozwoju zachodzi relacja **władzy,** opieki czy **zależności.** Do innej formy wykorzystywania seksualnego dzieci zalicza **się** wyzyskiwanie seksualne. Jest to jakiekolwiek: faktyczne lub **usiłowane nadużycie** pod**atności** dziecka na **zagrożenia,** przewagi **sił** lub zaufania - w celu seksualnym. Wyzysk seksualny obejmuje **(chociaż** nie jest to konieczne) czerpanie zysków finansowych, **społecznych** lub politycznych z wykorzystania seksualnego. Szczególne **zagrożenie** wyzyskiem seksualnym ma miejsce podczas kryzysów humanitarnych. **Zagrożenie** wyzyskiem seksualnym dotyczy zarówno samych dzieci, jak i opiekunów tych dzieci, **mogących paść ofiarą** wyzysku.

Zaniedbywanie dziecka. Jest to chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie fizycznych i psychicznych potrzeb dziecka. **Może przyjmować formę** nierespektowania praw dziecka, co w rezultacie prowadzi do **zaburzeń** w jego zdrowiu i/lub rozwoju. Do

zaniedbywania dziecka dochodzi w relacjach dziecka z **osobą zobowiązaną** do opieki, wychowania, troski i ochrony.

Przemoc rówieśnicza (np. **nękanie rówieśnicze).** Przemoc **rówieśnicza** ma miejsce gdy dziecko **doświadcza różnych** form **nękania** ze strony **rówieśników.** Dotyczy **działań bezpośrednich** lub z **użyciem** technologii komunikacyjnych (np. za **pośrednictwem** Internetu i telefonów komórkowych). Przemoc **rówieśniczą** obserwujemy, gdy szkodliwe **działanie** ma na celu **wyrządzenie komuś przykrości** lub krzywdy **(intencjonalność),** ma charakter systematyczny **(powtarzalność),** a ofiara jest **słabsza** od sprawcy **bądź** grupy sprawców. Obejmuje:

- przemoc **werbalną** (np. przezywanie, dogadywanie, **ośmieszanie);**
- przemoc **relacyjną** (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie, **szantaż);**
- przemoc **fizyczną** (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie);
- przemoc **materialną** (np. **kradzież,** niszczenie przedmiotów);
- cyberprzemoc/przemoc **elektroniczną** (np. **złośliwe wiadomości** w komunikatorach, wpis w serwisie **społecznościowym,** umieszczanie w Internecie **zdjęć** lub filmów **ośmieszających ofiarę);**
- wykorzystanie seksualne - dotykanie intymnych **części ciała** lub zmuszanie do stosunku **płciowego** lub innych **czynności** seksualnych przez **rówieśnika,**
- przemoc **uwarunkowaną** normami i stereotypami **związanymi** z **płcią** (np. przemoc w relacjach romantycznych **między rówieśnikami).**

6. **Przestępstwo na szkodę dziecka** – kodeks karny co do zasady zawiera katalog czynów zabronionych, które **mogą być popełnione** na **szkodę dorosłych** i dzieci. Dodatkowo przewidziane **są** w nim czyny zabronione, które **znajdują** zastosowanie w przypadku ich **popełnienia** na **szkodę** osoby **małoletniej,** w tym **także** osoby **małoletniej,** która nie **ukończyła** do 15 roku **życia**[3]).
7. **Pracownik** to osoba zatrudniona na **umowę** o **pracę** lub **świadcząca pracę** na podstawie **zbliżonej** umowy (np. zlecenie, B2B, umowa o **dzieło),** a **także stażysta,** praktykant, wolontariusz, itp.
8. **Pracownikiem pracującym z dziećmi** jest **każda** osoba, której **rzeczywiste obowiązki są związane** z wychowaniem, **edukacją,** wypoczynkiem, leczeniem, **świadczeniem** porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub **realizacją** innych **zainteresowań** przez **małoletnich,** lub z **opieką** nad nimi.
9. **Komplementariusz** – przedstawiciel **spółki** PROMUS **Nieruchomości** Gliniecki Sp. k., tj. osoba **zarządzająca** *GOŚCIŃCEM PROMUS* odpowiedzialna za **właściwe** funkcjonowanie obiektu pod **względem** formalnym.

[3] Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17)

Rozdział I
Pracownicy obiektu

Zasady ogólne

1. ***GOŚCINIEC*** *PROMUS* prowadzi **edukację** swoich pracowników w celu **wyposażenia** ich w **umiejętność** rozpoznawania objawów/symptomów krzywdzenie dziecka oraz **umiejętność** szybkiego i odpowiedniego reagowania na sytuacje krzywdzenia. Obiekt **może realizować** ww. **edukację** poprzez **różne** formy, np.: szkolenia **zewnętrzne, wewnętrzne**, e-learning, **materiały** edukacyjne wypracowane przez obiekt i **dostępne** dla pracowników, **materiały** edukacyjne **dostępne bezpłatnie,** wypracowane przez inne organizacje.
2. **Każdy** pracownik, przed dopuszczeniem do pracy, zapoznaje **się** ze Standardami Ochrony Dzieci, co potwierdza **złożeniem oświadczenia** o dokonaniu tej **czynności** (wzór **oświadczenia** stanowi **załącznik nr 1**). **Jednocześnie składa zobowiązanie** przestrzegania zasad i procedur zawartych w standardach.
3. Pracownicy zatrudnieni do pracy z **dziećmi podlegają** cyklicznym szkoleniom, co zostaje udokumentowane przez **pracodawcę.**
4. ***GOŚCINIEC*** *PROMUS* **uwzględnienia** sytuację dzieci z **niepełnosprawnościami** oraz dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, **dostosowując wytyczne z załącznika nr 14 do specyfiki i zakresu działania obiektu.**

Zatrudnianie osób do pracy z dziećmi

1. Osoby **pracujące** z **dziećmi muszą wykazać** w historii swojego zatrudnienia, **że** w **przeszłości** nie **skrzywdziły żadnego** dziecka.
2. **Każdą osobę zatrudnianą** przez PROMUS **Nieruchomości** Gliniecki Sp. k. do pracy z **dziećmi**[4] **należy obowiązkowo sprawdzić** w Rejestrze Sprawców **Przestępstw** na Tle Seksualnym. Dotyczy to **również** pracowników **niepełnoletnich,** czyli **poniżej** 18 r. **ż.** Sprawdzenie osoby w Rejestrze odbywa **się** poprzez wydruk wyników wyszukiwania osoby w Rejestrze z **dostępem** ograniczonym, który **następnie wkładany** jest do akt osobowych osoby sprawdzanej. Zakres danych osobowych **niezbędnych** do sprawdzenia osoby w Rejestrze znajduje **się** w **załączniku nr 2.**
3. Ponadto **każda** osoba zatrudniana/delegowana do pracy z **dziećmi** musi **dostarczyć informację** z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie **przestępstw określonych** w **rozdziałach** XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o **przeciwdziałaniu** narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172 oraz z 2022 r. poz. 2600), lub za **odpowiadające** tym **przestępstwom** czyny zabronione **określone** w przepisach prawa obcego.
4. **Jeżeli** osoba zatrudniana posiada obywatelstwo inne **niż** polskie wówczas powinna **przedłożyć również informację** z rejestru karnego tego **państwa,** którego jest obywatelem, **uzyskiwaną** do celów **działalności** zawodowej lub wolontariackiej **związanej** z kontaktami z **dziećmi, bądź informację** z rejestru karnego, **jeżeli** prawo tego **państwa** nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów.

---

[4] W rozumieniu art. 21 ustawy o ochronie **małoletnich**

5. Od osoby zatrudnianej **należy również pobrać oświadczenie** o **państwie/ach** zamieszkiwania w **ciągu** ostatnich 20 lat, innych **niż** Rzeczypospolita Polska, **złożone** pod rygorem **odpowiedzialności** karnej (**załącznik nr 3**).
6. **Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie** przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas osoba **zatrudniania/delegowana składa pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenie o** tym fakcie (**załącznik nr 4**).
7. Pod **oświadczeniami składanymi** pod rygorem **odpowiedzialności** karnej **składa się oświadczenie** o **następującej treści: „Jestem świadomy/a odpowiedzialności** karnej za **złożenie fałszywego oświadczenia." Oświadczenie** to **zastępuje** pouczenie organu o **odpowiedzialności** karnej za **złożenie fałszywego oświadczenia.**
8. W przypadku korzystania z **usług** podmiotów **zewnętrznych** obiekt powinien **zawrzeć** w umowie z tym podmiotem stosowny zapis, który **umożliwi** egzekwowanie odpowiedniego standardu w zakresie sprawdzania przez **tenże** podmiot pracowników, pod **kątem** ich **bezpieczeństwa** wobec dzieci. Zapis **umożliwi** obiektowi **kontrolę spełnienia obowiązku** pod rygorem natychmiastowego wypowiedzenia umowy oraz kary umownej lub innych sankcji **związanych** z **niespełnieniem** warunków umowy w tym zakresie (**załącznik nr 5**).
9. **Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: „Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia." Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.**
10. Zasady weryfikacji informacji o **karalności** zawiera **załącznik nr 6**.

Zakres kompetencji i odpowiedzialności osób wyznaczonych do wdrażania Standardów Ochrony Dzieci w GOŚCIŃCU PROMUS

1. Nadzór nad stosowaniem Standardów Ochrony Dzieci prowadzi Komplementariusz.
2. Komplementariusz **powołuje** koordynatora ds. Standardów Ochrony Dzieci (w dalszej **części** dokumentu zwanego **„Koordynatorem").**
3. Koordynator jest **osobą odpowiedzialną** za zapoznanie pracowników z **treścią** Standardów Ochrony Dzieci oraz monitorowanie jej stosowania w ***GOŚCIŃCU PROMUS.***
4. Koordynator organizuje i dokumentuje proces edukacji pracowników w zakresie rozpoznawania symptomów, **że przebywające** w obiekcie dziecko **może być** krzywdzone oraz sposobów szybkiego i odpowiedniego reagowania na takie sytuacje, zgodnie z procedurami **przyjętymi** przez obiekt.
5. Koordynator opisuje **każdą interwencję** lub **zgłoszone** zdarzenie **związane** z krzywdzeniem dziecka na terenie obiektu w rejestrze interwencji, który jest stworzony do tego celu. Jego wzór stanowi **załącznik nr 7**.
6. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, **że doszło** do **popełnienia przestępstwa,** Koordynator jest odpowiedzialny za zabezpieczenie dowodów (w tym **nagrań** z monitoringu) i przekazanie ich na wniosek **służb** w formie kopii listem poleconym lub **osobiście** prokuratorowi lub policji.
7. Koordynator jest odpowiedzialny za prowadzenie procedury w sytuacji, kiedy **doszło** do skrzywdzenia dziecka przez pracownika obiektu lub **inną osobę dorosłą,** która nie jest **bezpośrednio** zatrudniona przez ***GOŚCINIEC PROMUS*** lecz przez podmiot trzeci.

8. Koordynator jest odpowiedzialny za monitorowanie i **aktualizację** Standardów Ochrony Dzieci oraz ich **dostępność** zarówno **wśród** pracowników, jak i innych podmiotów **współpracujących** z obiektem oraz **gości.**
9. Dane koordynatora **są dostępne** dla wszystkich pracowników i **gości** obiektu, **również** dzieci. Dane **muszą zawierać informację,** w jaki sposób **można skontaktować się** z Koordynatorem (adres e-mail, telefon, **dostępność:** dni i godziny pracy).

Zasady bezpiecznych relacji pracownik - dziecko

1. Do stosowania **poniższych** zasad **zobowiązani są** wszyscy pracownicy ***GOŚCINIEC*** *PROMUS*, **również** inne osoby dorosłe, które **mają** kontakt z **dziećmi** na terenie obiektu, **jeśli** kontakt ten odbywa **się** za **zgodą** obiektu.
2. **Naczelną zasadą** wszystkich **działań** podejmowanych przez pracowników **mających** kontakt z **dziećmi znajdującymi się** na terenie ***GOŚCINIEC*** *PROMUS* jest traktowanie dziecka z szacunkiem i **uwzględnianie** jego **godności** i potrzeb.
3. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracowników i inne osoby **dorosłe** wobec dziecka przemocy w jakiejkolwiek formie.

Zachowania i praktyki oczekiwane od pracowników

1. W komunikacji z dzieckiem zachowuj **cierpliwość** i szacunek.
2. **Słuchaj uważnie** dziecka i udzielaj mu odpowiedzi adekwatnych do jego wieku i danej sytuacji. **Komunikując się** z dzieckiem staraj **się,** by Twoja twarz **była** na poziomie twarzy dziecka.
3. Zapewnij dziecko, **że jeśli** czuje **się** niekomfortowo z **jakąś sytuacją,** potrzebuje pomocy, **może** o tym **powiedzieć** Tobie lub innej wskazanej osobie i **uzyskać** pomoc.
4. Poinformuj dziecko, gdzie w ***GOŚCIŃCU*** *PROMUS* **znajdują się** Standardy Ochrony Dzieci w wersji dla niego **zrozumiałej.** Zapewnij, **że jeśli będzie miało** pytania **może się zgłosić** do Ciebie lub innej wyznaczonej osoby.
5. Traktuj dzieci jednakowo, bez **względu** na jakiekolwiek cechy, w tym ich **płeć, orientację seksualną, sprawność/niepełnosprawność**, status **społeczny**, etniczny, kulturowy, religijny i **światopogląd.**
6. Zadbaj o **bezpieczną przestrzeń. Jeśli** w obszarze, w którym pracujesz **przebywają** dzieci, upewnij **się, że sprzęt** i **wyposażenie są używane** w sposób zgodny z przeznaczeniem, a otoczenie jest bezpieczne **(zwróć uwagę** na zabezpieczenia okien i schodów, ograniczony **dostęp** do ruchliwych dróg, itd.).
7. **Jeśli** widzisz dziecko/dzieci pozostawione bez opieki, a sytuacja **może wskazywać** na **zagrożenie bezpieczeństwa** dziecka, podejmij **działania,** aby **odnaleźć** rodzica/opiekuna.

Zachowania i praktyki niedopuszczalne ze strony pracowników w stosunku do dzieci w obiekcie

1. Nie wolno Ci **krzyczeć, zawstydzać, upokarzać, lekceważyć** i **obrażać** dziecka.
2. Nie wolno Ci **bić, szturchać, popychać** ani w jakikolwiek sposób **naruszać integralności** fizycznej dziecka, chyba, **że występuje zagrożenie** zdrowia lub **życia** dziecka.
3. Nie wolno Ci **nawiązywać** z dzieckiem jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani **składać** mu nieodpowiednich propozycji. Obejmuje to **także** seksualnie

komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie dzieciom treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.

4. Nie wolno Ci utrwalać wizerunku dziecka w celach prywatnych ani służbowych (nagrywanie, fotografowanie) bez zgody rodziców/opiekunów dziecka i zgody samego dziecka. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków dzieci. Wyjątkiem jest sytuacja, kiedy wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza - wtedy zgoda rodzica/opiekuna dziecka nie jest wymagana.
5. Nie wolno Ci nawiązywać kontaktu z dzieckiem poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych) ani spotykać się dzieckiem poza miejscem pracy.
6. Nie wolno Ci proponować dziecku alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji.
7. Nigdy nie dotykaj dziecka, jeśli ono tego nie chce ani w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.

Jeśli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub dzieci, zawsze poinformuj o tym osobę odpowiedzialną w obiekcie za wdrażanie i monitorowanie Standardów ochrony Dzieci lub bezpośredniego przełożonego.

Rozdział II
Procedura identyfikacji dziecka podczas rejestracji w recepcji

Jedną z form skutecznego zapobiegania krzywdzeniu dzieci jest ustalenie tożsamości dziecka przebywającego w obiekcie turystycznym i jego relacji z dorosłym, z którym przebywa w obiekcie. W tym celu Pracownik recepcji podejmuje wszelkie możliwe kroki zmierzające do przeprowadzenia identyfikacji dziecka i jego relacji z osobą dorosłą, która towarzyszy dziecku. Na potrzeby identyfikacji dziecka i jego relacji z osobą dorosłą z którą przebywa w obiekcie, należy:

1. Poprosić o dokument tożsamości dziecka (dowód osobisty) lub inny dokument potwierdzający dane dziecka. Przykładowe inne dokumenty mogące posłużyć identyfikacji to: legitymacja szkolna, aplikacja MObywatel, Internetowe Konto Pacjenta.
2. W przypadku braku dokumentu tożsamości lub odmowy jego okazania należy poprosić o podanie danych dziecka (np. imię, nazwisko, adres, datę urodzenia) przez zarówno osobę dorosłą oraz dziecko. Dodatkowo należy zapytać zarówno osobę dorosłą jak i dziecko o relację między nimi. Przykładowy schemat rozmowy z dorosłym i dzieckiem znajduje się w załączniku nr 8.
3. Jeżeli osoba dorosła nie jest opiekunem dziecka, powinna zostać poproszona o okazanie stosownego dokumentu np. zgody rodzica na podróżowanie danej osoby z dzieckiem. Może to być zgoda sporządzona w formie pisemnej z podpisem urzędowo poświadczonym przez notariusza lub zgoda podpisana przez rodzica dziecka, w której będą wpisane dane dziecka, adres jego zamieszkania, telefon do rodzica i numer dokumentu tożsamości/numer PESEL osoby, której rodzic powierzył opiekę nad dzieckiem. Jeśli osoba dorosła nie posiada żadnego z ww. dokumentów, należy poprosić ją o wypełnienie stosownego oświadczenia, zgodnie ze wzorem przygotowanym przez

obiekt turystyczny – **załącznik nr 9. Oświadczenie** powinno **zawierać** dane dziecka i dane **dorosłego,** z którym dziecko przebywa, wraz ze wskazaniem relacji jaka **występuje pomiędzy** dzieckiem a **dorosłym.** W przypadku gdy osoba **dorosła** nie jest rodzicem ani opiekunem dziecka, powinna **oświadczyć, iż** rodzice/opiekunowie wyrazili **zgodę** na **opiekę** nad dzieckiem.

4. W przypadku gdy osoba **dorosła**, w której towarzystwie przebywa dziecko, odmówi okazania dokumentu dziecka i/lub wskazania relacji **między** nimi należy wyjaśnić, że procedura **służy** zapewnieniu **bezpieczeństwa** dzieciom **korzystającym** z *GOŚCIŃCA PROMUS* **i że** zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 maja 2016 roku pracownicy obiektu **mają obowiązek ustalić**, czy dziecko jest bezpieczne. Po **wyjaśnieniu** sprawy w sposób pozytywny **należy podziękować** za czas **poświęcony** na upewnienie **się, że** dziecko jest pod **dobrą opieką.**
5. W przypadku gdy rozmowa nie rozwieje **wątpliwości dotyczących** osoby **dorosłej towarzyszącej** dziecku i jej intencji wobec dziecka, a **zwłaszcza** gdy odmawia on okazania dokumentu **tożsamości** lub **złożenia oświadczenia zawierającego** dane dziecka, należy o tym dyskretnie powiadomić przełożonego i pracowników ochrony (o **przebywają** oni w tym czasie na terenie obiektu), w taki sposób aby nie **wzbudzać podejrzeń, prosząc osobę dorosłą**, aby **poczekała** wraz z dzieckiem w holu, punkcie gastronomicznym lub innym miejscu.
6. Od momentu, kiedy **pojawią się** pierwsze **wątpliwości,** pracownik obiektu turystycznego powinien **być uważny** zarówno na dziecko, jak i osobę **dorosłą,** a o ile to **możliwe starać się,** by nie pozostali sami.
7. Przełożony, który został powiadomiony o sytuacji, przejmuje **rozmowę** z **osobą dorosłą** w celu uzyskania dalszych **wyjaśnień.**
8. W przypadku gdy rozmowa potwierdzi przekonanie o próbie lub o **popełnieniu** czynu na **szkodę** dziecka, **przełożony** zawiadamia o tym fakcie **policję.** Dalej stosuje **się procedurę** jak w przypadku **okoliczności wskazujących** na skrzywdzenie dziecka (patrz **rozdział** III).
9. W przypadku, gdy **świadkami** nietypowych i/lub podejrzanych sytuacji **są** pracownicy innych **działów** ***GOŚCIŃCA*** *PROMUS*, np. serwis **sprzątający,** pracownicy punktu gastronomicznego lub inni, powinni oni **niezwłocznie zawiadomić przełożonego,** a w przypadku jego **nieobecności** - **osobę decyzyjną,** która podejmie odpowiednie **działania** (patrz punkty 7 i 8 **powyżej).**
10. W **zależności** od sytuacji i miejsca **przełożony** weryfikuje, na ile podejrzenie krzywdzenia dziecka jest zasadne. W tym celu dobiera odpowiednie **środki prowadzące** do **wyjaśnienia** sytuacji lub podejmuje **decyzję** o przeprowadzeniu interwencji i zawiadamia **policję.**

Rozdział III
Procedura interwencji w sytuacji ujawnienia okoliczności wskazujących na krzywdzenie dziecka przez osobę dorosłą

1. Ujawnienie krzywdzenia **może nastąpić** w **następujący** sposób:

a) dziecko **ujawniło** pracownikowi obiektu fakt krzywdzenia,
b) pracownik **zaobserwował** krzywdzenie,
c) dziecko ma na sobie **ślady** krzywdzenia (np. zadrapania, zasinienia), a zapytane odpowiada niespójnie i/lub chaotycznie lub/i popada w **zakłopotanie bądź występują**

inne **okoliczności mogące wskazywać** na krzywdzenie np. znalezienie **materiałów** pornograficznych z **udziałem** dzieci w pokoju osoby **dorosłej.**

2. Pracownik, który ma uzasadnione podejrzenie, **że** dziecko **przebywające** w obiekcie jest lub **zostało** skrzywdzone, powinien **niezwłocznie zawiadomić przełożonego/osobę decyzyjną,** która zawiadamia **policję. Przykłady** sytuacji **mogących budzić** podejrzenia lub **wskazywać** na krzywdzenie dziecka **stanowią załącznik nr 10.**
3. W przypadku istniejącego zagrożenia bezpieczeństwa dziecka, pracownik, który **powziął** uzasadnione podejrzenie skrzywdzenia dziecka **niezwłocznie** zawiadamia **policję, dzwoniąc** pod numer 112 i **opisując okoliczności** zdarzenia. **Niezależnie** od **powyższego** Pracownik zawiadamia o zdarzeniu Koordynatora *GOŚCIŃCA PROMUS.*
4. **Należy dołożyć** starań, aby **utrudnić** lub nawet **uniemożliwić** dziecku oraz osobie podejrzewanej o krzywdzenie dziecka oddalenie **się** z obiektu.
5. W przypadku **określonym** w art. 243 Kodeksu Postepowania Karnego **można dokonać ujęcie** obywatelskiego osoby podejrzewanej. W takiej sytuacji, do czasu przybycia policji, osoba zatrzymana pozostaje pod nadzorem pracowników ochrony lub innych pracowników hotelu, którzy **mogą dokonać** takich **czynności** bez **narażenia** swojego zdrowia lub **życia.**
6. W **każdym** przypadku **należy zadbać** o **bezpieczeństwo** dziecka. Dziecko, w **miarę możliwości** powinno **przebywać** pod **opieką** pracownika do czasu przyjazdu policji. O ile to **możliwe, należy podjąć próbę** wsparcia dziecka (**załącznik nr 11 -** Jak **rozmawiać** z dzieckiem krzywdzonym – wskazówki dla pracowników obiektów).
7. W przypadku uzasadnionego podejrzenia, **że doszło** do **popełnienia przestępstwa skutkującego** kontaktem dziecka z **materiałem** biologicznym sprawcy (sperma, **ślina,** naskórek), **należy** w **miarę możliwości** nie **dopuścić,** aby dziecko **myło** się oraz **jadło**/piło do czasu przyjazdu policji. **Należy** spokojnie i z szacunkiem **wyjaśnić** dziecku, dlaczego zastosowano wobec niego takie ograniczenia.
8. Po **przejęciu** dziecka przez **policję** należy **zabezpieczyć** materiał z monitoringu oraz inne istotne dowody (np. dokumenty) **dotyczące** zdarzenia i **przekazać** je Koordynatorowi, który na wniosek **służb przekaże** ich **kopię** listem poleconym lub **osobiście** prokuratorowi lub policji.
9. Po interwencji **należy zgłosić** zdarzenie Koordynatorowi, który **następnie** opisuje je w dzienniku **zdarzeń** lub innym dokumencie przeznaczonym do tego celu.

Rozdział IV
Procedura w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia krzywdzenia dziecka przez pracownika/inną osobę dorosłą

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia dziecka przez pracownika lub **inną osobę dorosłą,** która nie jest **bezpośrednio** zatrudniona przez *GOŚCINIEC PROMUS,* lecz przez podmiot trzeci, osoba, która **powzięła tę informację** powinna **niezwłocznie poinformować** o tym fakcie Koordynatora, a pod jego **nieobecność inną osobę wyznaczoną** do tego celu.
2. **Jeżeli zagrożone** jest **życie** lub zdrowie dziecka, osoba, która **powzięła wiadomość** na ten temat, powinna **niezwłocznie powiadomić policję, dzwoniąc** na numer alarmowy 112, **podając** dane **własne,** dane dziecka (o ile to **możliwe),** miejsce pobytu dziecka oraz

opis **okoliczności** sprawy oraz **powiadomić przełożonego/osobę decyzyjną,** który powiadamia opiekunów/rodziców dziecka. Osoba, która **powzięła wiadomość** o zdarzeniu informuje **także** Koordynatora w formie mailowej/pisemnej.

3. W przypadku, gdy pracownik **dopuścił się** wobec dziecka innej formy krzywdzenia **niż popełnienie przestępstwa** na jego **szkodę,** Koordynator, po **powzięciu** informacji, powinien **zbadać** wszystkie **okoliczności** sprawy, w **szczególności wysłuchując** pracownika podejrzewanego o krzywdzenie oraz innych **świadków** zdarzenia. W sytuacji, gdy naruszenie dobra dziecka jest znaczne, w **szczególności,** gdy **doszło** do dyskryminacji lub naruszenia **godności** dziecka, Koordynator powinien **zarekomendować** osobie **kierującej** obiektem adekwatne **działania** personalne w stosunku do tego pracownika.
4. **Jeżeli** osoba, która **dopuściła się** krzywdzenia nie jest **bezpośrednio** zatrudniona przez *GOŚCINIEC PROMUS*, lecz przez podmiot trzeci (np. outsourcing) wówczas **należy zarekomendować** zakaz jej **wstępu** na teren *GOŚCIŃCA PROMUS*, a w razie potrzeby **rozwiązać** z podmiotem trzecim **umowę.**

Rozdział V
Procedura w przypadku stwierdzenia stosowania innych form przemocy wobec dziecka przez rodzica/opiekuna/inną osobę dorosłą

1. W przypadku stwierdzenia krzywdzenia dziecka przez rodzica/opiekuna lub **inną osobę dorosłą**, z którą dziecko przebywa na terenie obiektu, **każdy** pracownik **będący świadkiem** takiego krzywdzenia powinien na nie stanowczo **zareagować.**
2. **Jeżeli zagrożone** jest **życie** lub zdrowie dziecka, osoba, która **powzięła wiadomość** na ten temat, powinna **niezwłocznie powiadomić policję, dzwoniąc** na numer alarmowy 112, **podając** dane **własne,** dane dziecka (o ile to **możliwe),** miejsce pobytu dziecka oraz opis **okoliczności** sprawy oraz **powiadomić przełożonego/osobę** decyzyjną. Osoba, która **powzięła wiadomość** o zdarzeniu informuje **także** Koordynatora, co najmniej w formie mailowej/pisemnej.
3. **Jeżeli** pracownik obiektu jest **świadkiem** przemocy fizycznej zastosowanej wobec dziecka (klapsy, szarpanie, krzyk, inne wymienione w definicji przemocy fizycznej) powinien **starać się przerwać** krzywdzenie i **zareagować. Możliwe** formy i sposoby reagowania na krzywdzące zachowania rodzica/ opiekuna/innej osoby **dorosłej** wobec dziecka **znajdują się** w **załączniku nr 12.**
4. W sytuacji pozostawienia dziecka **poniżej** 7 roku **życia** bez opieki, pracownik, który **powziął** informacje o takim zdarzeniu, powinien **powiadomić** o tym fakcie **przełożonego. Przełożony,** który **został** powiadomiony o sytuacji podejmuje decyzje o dalszym **powstępowaniu,** w **kontekście** zapisów Kodeksu Karnego i Kodeksu Wykroczeń [5] . W **zależności** od tego kontekstu **przełożony** podejmuje próbę odnalezienia rodzica/opiekuna prawnego lub innej osoby **dorosłej,** z którą dziecko przebywa na terenie obiektu **i wyjaśnia, że** nie **może** on **pozostawiać** dziecka bez opieki. W sytuacji, kiedy odnalezienie rodzica/opiekuna prawnego lub innej osoby **dorosłej,** z którą dziecko przebywa w obiekcie nie jest **możliwe,** lub rodzic/opiekun prawny/inna osoba **dorosła** nie chce lub/i nie jest zdolna **przejąć** opieki nad dzieckiem, **przełożony**

[5] Kodeks Karny art. 160 par.1 i 2; art. 210 par.1, Kodeks **wykroczeń** art. 106

zawiadamia o tym fakcie **policję.** W **każdym** przypadku **należy zadbać** o **bezpieczeństwo** dziecka.

Rozdział VI
Monitoring i ewaluacja Standardów Ochrony Dzieci

1. Komplementariusz **powołuje** Koordynatora odpowiedzialnego za Standardy Ochrony Dzieci stosowane w ***GOŚCIŃCU PROMUS*** i umieszcza jego dane kontaktowe w miejscu **łatwo dostępnym** dla personelu oraz **gości** hotelu, w tym **również** dzieci.
2. Komplementariusz **określa** zakres **zadań** oraz kompetencji Koordynatora w zakresie przygotowania pracowników do stosowania zapisów Standardów Ochrony Dzieci, zasad przygotowania pracowników do ich stosowania oraz sposobu dokumentowania tych **czynności.**
3. Koordynator, o którym mowa w punkcie **poprzedzającym,** co najmniej raz na dwa lata dokonuje monitoringu i ewaluacji Standardów Ochrony Dzieci.
4. Monitoring i ewaluacja **obejmują weryfikację** realizacji Standardów Ochrony Dzieci, reagowanie na **sygnały** naruszenia zasad i procedur oraz zaproponowanie zmian w dokumencie, **zwłaszcza** pod **kątem** dostosowania ich do aktualnych potrzeb oraz **zgodności** z **obowiązującymi** przepisami.
5. Koordynator przeprowadza **wśród** pracowników ***GOŚCIŃCA PROMUS***, co najmniej raz na 2 lata, **ankietę monitorującą** poziom realizacji Standardów Ochrony Dzieci. Wzór ankiety stanowi **załącznik nr 13**.
6. W ankiecie pracownicy **mogą proponować** zmiany oraz **wskazywać** naruszenia w obszarze zasad i procedur Standardów Ochrony Dzieci w ***GOŚCIŃCU PROMUS***.
7. Koordynator dokonuje opracowania ankiet **wypełnionych** przez pracowników, **sporządza** na tej podstawie raport z monitoringu, który **następnie** przekazuje Komplementariuszowi. Komplementariusz wprowadza do dokumentu **niezbędne** zmiany i **ogłasza** pracownikom nowe brzmienie Standardów Ochrony Dzieci.

Rozdział VII
Przepisy końcowe

1. Standardy Ochrony Dzieci **wchodzą** w **życie** z dniem 15.08.2024 r.
2. Standardy Ochrony Dzieci **są udostępnione** wszystkim pracownikom poprzez umieszczenie ich na stronie internetowej ***GOŚCIŃCA PROMUS*** oraz w recepcji ***GOŚCIŃCA PROMUS***.
3. Standardy Ochrony Dzieci **są udostępniane** rodzicom/opiekunom prawnym dzieci **przebywających** na terenie ***GOŚCIŃCA PROMUS*** poprzez umieszczenie na stronie internetowej ***GOŚCIŃCA PROMUS***, w recepcji ***GOŚCIŃCA PROMUS*** oraz w **każdym** pokoju hotelowym ***GOŚCIŃCA PROMUS***.
4. Standardy Ochrony Dzieci **udostępnione są** w wersji **zrozumiałej** i skróconej dla dzieci **przebywających** na terenie ***GOŚCIŃCA PROMUS*** w miejscu dla nich **dostępnym** i widocznym. Wersja skrócona **może zawierać** elementy graficzne.

Komplementariusz Spółki
PROMUS Nieruchomości Gliniecki Sp.K.
Roman Gliniecki

Załącznik nr 1.
Oświadczenie o zapoznaniu **się** ze Standardami Ochrony Dzieci

.....
Miejscowość i data

Oświadczenie o zapoznaniu **się** ze Standardami Ochrony Dzieci

Oświadczam, że zapoznałam/-em **się** ze Standardami Ochrony Dzieci **obowiązującymi** w **GOŚCIŃCU** PROMUS i **zobowiązuję się** do ich przestrzegania.

Jestem **świadomy/a odpowiedzialności** karnej za **złożenie fałszywego oświadczenia**.

.....
Czytelny Podpis

Załącznik nr 2.
Zakres danych do sprawdzenia osoby w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym

Zakres danych pracownika niezbędnych do sprawdzenia w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.

Imię i nazwisko: .....
Data urodzenia: .....
Pesel: .....
Nazwisko rodowe: .....
Imię ojca: .....
Imię matki: .....

Rejestr **dostępny** jest na stronie: https://rps.ms.gov.pl/
By móc **uzyskać** informacje z rejestru z **dostępem** ograniczonym, konieczne jest **założenie** profilu organizacji.

Załącznik nr 3.
Wzór oświadczenia o krajach zamieszkania

.....
Miejscowość i data

OŚWIADCZENIE O KRAJACH ZAMIESZKANIA

Oświadczam, że w okresie ostatnich 20 lat **mieszkałem/am** w **następujących państwach,** innych **niż** Rzeczypospolita Polska i **państwo,** którego jestem obywatelem/-**ką:**

.....

.....

Jednocześnie przedkładam informację z rejestrów karnych tych **państw uzyskiwaną** do celów **działalności** zawodowej lub wolontariackiej **związanej** z kontaktami z **dziećmi/ informację** z rejestrów karnych **/oświadczenie/**-a o **niekaralności.**

Jestem **świadomy/**-a **odpowiedzialności** karnej za **złożenie fałszywego oświadczenia.**

.....
Czytelny Podpis

Załącznik nr 4.
Wzór oświadczenia o niekaralności

.....
Miejscowość i data

OŚWIADCZENIE O NIEKARALNOŚCI

Ja, ..., nr PESEL ...../
nr paszportu ..... **oświadczam, że** w **państwie** .....
nie jest prowadzony rejestr karny/ nie wydaje **się** informacji z rejestru karnego *[niepotrzebne skreślić].* **Oświadczam, że** nie **byłam/em** prawomocnie skazana/-y w **państwie** ..... za czyny zabronione, **odpowiadające przestępstwom określonym** w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o **przeciwdziałaniu** narkomanii oraz nie wydano wobec mnie innego orzeczenia, w którym stwierdzono, **iż dopuściłam/**-em **się** takich czynów zabronionych, oraz **że** nie **nałożono** na mnie **obowiązku wynikającego** z orzeczenia **sądu,** innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania **się** do zakazu zajmowania wszelkich lub **określonych** stanowisk, wykonywania wszelkich lub **określonych** zawodów albo **działalności, związanych** z wychowaniem, **edukacją,** wypoczynkiem, leczeniem, **świadczeniem** porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub **realizacją** innych **zainteresowań** przez **małoletnich,** lub z **opieką** nad nimi.

Jestem **świadomy/a odpowiedzialności** karnej za **złożenie fałszywego oświadczenia.**

.....
Czytelny Podpis

Załącznik nr 5.
Wzór oświadczenia w zakresie stosowania standardów ochrony dzieci, dla firm outsourcingowych, zatrudnianych przez obiekt

Dane firmy (Nazwa, adres, nr NIP)
.....
.....
.....
.....

.....
Miejscowość i data

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że*:

☐ Pracownicy i **współpracownicy,** którzy **są** zatrudnieni w firmie ..... (nazwa firmy) do wykonywania pracy z **dziećmi,** zostali zweryfikowani pod **względem niekaralności** w Rejestrze Sprawców **Przestępstw** na Tle Seksualnym oraz dostarczyli wymagane **zaświadczenie** z KRK w Polsce i z innych **państw** (o ile dotyczy). Na wniosek obiektu/hotelu/sieci zgadzam **się udostępnić** do **wglądu** ww. dokumenty.

☐ Pracownicy i **współpracownicy,** którzy **będą** wykonywali zlecenie na terenie obiektu zapoznali **się** i **będą się** stosowali do Standardów Ochrony **Małoletnich, obowiązujących** w obiekcie.

☐ .....(nazwa firmy) **wdrożyła własne** Standardy Ochrony **Małoletnich,** które **obowiązują** w firmie.

* ***należy zaznaczyć*** *punkty, które* ***dotyczą*** *zakresu* ***współpracy***

Załącznik nr 6.
Zasady weryfikacji informacji o karalności

Kategorie stanowisk:

A. Pracownik pracuje z **dziećmi** i wykonuje obowiązki wchodzące w zakres art. 21 ustawy o **przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością** na tle seksualnym i ochronie **małoletnich** (np. prowadzi **zajęcia** i sprawuje **opiekę** nad **małoletnimi** w obiekcie). **Istnieje ustawowy obowiązek weryfikacji pracownika w Rejestrze Sprawców Przestępstw Seksualnych oraz wymagane jest przedstawienie przez pracownika informacji z zakresu przestępstw wymienionych w art. 21 ust. 3 ww. ustawy.**

B. Pracownik **ma/może mieć styczność** z dzieckiem w obiekcie, ale nie wykonuje obowiązków wchodzących w zakres art. 21 ustawy o **przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością** na tle seksualnym i ochronie **małoletnich. Nie ma ustawowego obowiązku weryfikacji.** Zaleca **się** poproszenie pracownika o dobrowolne **złożenie oświadczenie** w zakresie **niekaralności** za **przestępstwa** seksualne i wymienione w KRK.

C. Pracownik nie ma **styczności** z dzieckiem w obiekcie i nie wykonuje obowiązków wchodzących w zakres art. 21 ustawy o **przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością** na tle seksualnym i ochronie **małoletnich. Nie ma ustawowego obowiązku weryfikacji.**

OPIS STANOWISKA	Zakres obowiązków	KATEGORIA
Pracownik	**Opiekuje się dziećmi w hotelowej świetlicy,** organizuje czas wolny dla dzieci w obiekcie (art. 21 – opieka).	**Kategoria A**
Ratownik	**Ratownik 1: Do zadań należy nauka dzieci pływania (art. 21 –** edukacja).	**Kategoria A**
	Ratownik 2. Nadzoruje basen. Nie opiekuje się dziećmi, nie uczy ich. Konieczność nadzoru na basenie przy uwzględnieniu zasad wynikających ze standardów ochrony dzieci.	**Kategoria B**
Opiekun praktyk	**Edukuje małoletniego (art. 21 –** edukacja) **Przejmuje odpowiedzialność za praktykanta. Powinien zadbać o jego bezpieczeństwo. Tutaj zastosowanie znajdują także zasady wynikające** ze standardów ochrony dzieci.	**Kategoria A**

Pracownik recepcji	Pracownik 1: Nie ma w zakresie rzeczywistych **obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21 ustawy.** **Ma styczność z dzieckiem tylko na potrzeby** rejestracji, ewentualnie udzielenia informacji, gdy **dziecko odeszło od rodzica/opiekuna (zgubiło się). Zastosowanie znajdują zasady wynikające** ze standardów ochrony dzieci.	**Kategoria B**
	Pracownik 2: do jego rzeczywistych obowiązków należy m. in. opieka nad dzieckiem w sytuacji zagubienia dziecka, pobytu z dzieckiem w **sytuacji zagrożenia dobra dziecka.**	**Kategoria A**
Pracownik działu technicznego, gospodarczego	**Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21** ustawy. **Styczność z dzieckiem w przypadku** wykonywania serwisu w pokoju podczas pobytu **gości (nieletni może być w pokoju, ale zawsze** jest z nim rodzic/opiekun). Zastosowanie **znajdują zasady wynikające ze standardów** ochrony dzieci.	**Kategoria B**
Pracownik służby pięter	**Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21** ustawy. **Zastosowanie znajdują zasady wynikające ze** standardów ochrony dzieci. **Styczność z dzieckiem w przypadku sprzątania w pokoju podczas pobytu gości (dziecko może być** w pokoju, ale zawsze jest z nim rodzic/opiekun). **Zastosowanie znajdują zasady wynikające ze** standardów ochrony dzieci.	**Kategoria B**
Pracownik kuchni	**Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21** ustawy. **Styczność z dzieckiem podczas serwowania posiłków w sali restauracyjnej (nieletni przebywa pod opieką rodzica/opiekuna).**	**Kategoria B**
Pracownik gastronomii	**Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21** ustawy. **Styczność z dzieckiem podczas trwania usługi gastronomicznej (dziecko przebywa pod opieką rodzica/opiekuna). Zastosowanie znajdują zasady wynikające ze standardów ochrony** dzieci.	**Kategoria B**

Pracownik administacyjno - biurowy (marketing, administracja, **księgowość**, sekretariat)	**Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21** ustawy. **Pracownicy nie mają kontaktu z małoletnim. Jeśli zajdzie sytuacja, w której pracownik ma kontakt z dzieckiem, zastosowanie znajdują zasady wynikające ze standardów ochrony** dzieci.	**Kategoria C**
Ochrona	**Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21** ustawy. **Styczność z dzieckiem w nagłych sytuacjach wymagających interwencji ochrony. Zastosowanie znajdują zasady wynikające ze** standardów ochrony dzieci.	**Kategoria B**
Właściciel	**Nie ma w zakresie rzeczywistych obowiązków opieki, wychowania i innych aktywności z art. 21** ustawy. **Pracownicy nie mają kontaktu z małoletnim. Jeśli zajdzie sytuacja, w której pracownik ma kontakt z dzieckiem, zastosowanie znajdują zasady wynikające ze standardów ochrony** dzieci.	**Kategoria C**

Załącznik nr 7.
Wzór rejestru interwencji

Rejestr interwencji

L.p.	**Imię** i nazwisko **małoletniego**	Data i miejsce interwencji	Osoba **interweniująca**	Rodzaj krzywdzenia, osoba **krzywdząca** lub podejrzana o krzywdzenie **małoletniego**	Zastosowane procedury i formy pomocy **małoletniemu**	Uwagi

Załącznik nr 8.
Przykładowy schemat rozmowy z dorosłym i z dzieckiem podczas identyfikacji

1. Podczas rozmowy z **osobą dorosłą należy zachować** spokój, **być** uprzejmym i cierpliwym.
2. Na **początku** rozmowy warto **poinformować osobę dorosłą, że** w *GOŚCIŃCU PROMUS* **obowiązują** Standardy Ochrony Dzieci **i** w **związku** z tym, **obowiązkiem** pracownika jest weryfikacja **tożsamości** dziecka i relacji **łączącej** go z **osobą dorosłą, towarzyszącą** dziecku. Jest to **również** zgodne z **ustawą** o ochronie **małoletnich.**
3. **Mogą zaistnieć** sytuacje, w których osoba **dorosła będzie czuła się** niekomfortowo, wyrazi swój sprzeciw albo niezadowolenie. Nie musi to **oznaczać, że** jest ona potencjalnym **przestępcą.**

Przykład rozmowy z **gościem:**

„W *GOŚCIŃCU PROMUS* obowiązują Standardy Ochrony Dzieci, w związku z tym, w momencie rejestracji prosimy o przedstawienie dokumentów tożsamości dziecka i towarzyszącej mu osoby. Czy dziecko ma przy sobie dokument tożsamości?" (legitymacja, paszport, inne, **pozwalające ustalić tożsamość** dziecka).

Jeżeli dziecko nie posiada dokumentu lub po jego sprawdzeniu nie ma **pewności, że** osoba **dorosła** jest prawnym opiekunem dziecka, zadajemy osobie **dorosłej poniższe** pytania, które **pomogą ocenić sytuację:**

1. *Jak nazywa się dziecko, ile ma lat?*
2. *Czy jest Pan/Pani prawym opiekunem dziecka? lub Czy dziecko jest z Panem/ Panią spokrewnione? Czy ma Pan/Pani dokument uprawniający do sprawowania opieki nad dzieckiem?*
3. *Czy ma Pan/Pani zaświadczenie od rodziców dziecka, że przebywa ono pod Pana/Pani opieką?*
4. *Czy może Pan/Pani lub dziecko wykonać telefon do rodziców/opiekunów, abyśmy mogli to potwierdzić?*
5. *Czy mogę poznać cel podróży Pana/Pani i dziecka?*

Przykład rozmowy z dzieckiem:

„Witamy Cię w naszym obiekcie.
Ja mam na imię ..... i jestem odpowiedzialny/a za .....
Chciałabym/chciałbym Ci zadać kilka pytań:

1. *Jak się nazywasz, ile masz lat? Gdzie mieszkasz?*
2. *Kim jest osoba, z którą przyszedłeś/przebywasz/podróżujesz?*
3. *Czy znacie się dobrze z tym Panem/Panią?*
4. *Gdzie są twoi rodzice? Chcielibyśmy się z nimi skontaktować, czy masz do nich numer telefonu?*

UWAGA:

1. **Jeżeli** dorosły odpowiada za dziecko, informujemy, **że** chcemy **porozmawiać bezpośrednio** z dzieckiem.
2. W **każdej** sytuacji, w której nie **możemy dokonać** ustalenia **tożsamości** dziecka i relacji **pomiędzy** nim a **dorosłym,** który mu towarzyszy, prosimy **osobę dorosłą** o **wypełnienie oświadczenia**, o którym mowa w rozdziale II pkt 3.
3. **Jeżeli dorosły** utrudnia kontakt z dzieckiem, nie chce **podać** danych dziecka ani **wypełnić oświadczenia, należy zaproponować dorosłemu rozmowę** z **przełożonym.**
4. **Jeśli** osoba **dorosła** chce **zrezygnować** z **usługi** noclegowej z powodu wymaganych procedur i **opuścić** obiekt wraz z dzieckiem, pracownik recepcji powinien **próbować załagodzić** sytuację i **zaproponować rejestrację dorosłego** z dzieckiem bez **konieczności składania oświadczenia** i podawania danych. **Jednocześnie** po **zakończeniu** procesu rejestracji i oddaleniu **się** osoby **dorosłej** do pokoju, **zgłasza tę sytuację przełożonemu, gdyż** istnieje ryzyko, **że może dojść** do skrzywdzenia dziecka na terenie obiektu. **Przełożony** podejmuje decyzje o dalszych **działaniach:** obserwacji osoby **dorosłej** lub o wezwaniu policji, która **może dokonać** wylegitymowania i weryfikacji osoby **dorosłej** i dziecka, z którym ta osoba przebywa.

Załącznik nr 9.
Oświadczenie o sprawowaniu opieki i zgodzie na pobyt / opiekę nad dzieckiem

OŚWIADCZENIE O SPRAWOWANIU OPIEKI I ZGODZIE NA POBYT / OPIEKĘ NAD DZIECKIEM

Miejscowość: ....., **dnia:** ..... r.

1. Dane osoby dorosłej (opiekuna faktycznego)

- **Imię i nazwisko:** .....
- Adres zamieszkania: .....
  .....
- **Seria i numer dokumentu tożsamości (dowodu osobistego / paszportu):**
  .....
- Numer telefonu kontaktowego: .....

2. Dane małoletniego dziecka

- **Imię i nazwisko dziecka:** .....
- Data urodzenia dziecka: .....
- Adres zamieszkania dziecka: .....
  .....
- **Numer dokumentu tożsamości dziecka (legitymacja**/dowód/ paszport):
  .....

3. Relacja łącząca osobę dorosłą z dzieckiem

Oświadczam, że relacja występująca pomiędzy mną a małoletnim dzieckiem to: ***(np. ciotka, wujek, babcia, dziadek, pełnoletnie rodzeństwo, znajomy rodziny, trener, opiekun*** *grupy itp.)*

.....

4. Oświadczenie o braku statusu rodzica / opiekuna prawnego i posiadaniu zgody

(Wypełnić w sytuacji, gdy osoba dorosła nie jest *rodzicem ani prawnym opiekunem dziecka)*

Oświadczam, że nie jestem rodzicem ani opiekunem prawnym wyżej wymienionego małoletniego dziecka. Jednocześnie oświadczam, że rodzice / opiekunowie prawni dziecka wyrazili **pełną zgodę na sprawowanie przeze mnie opieki nad dzieckiem oraz na jego pobyt pod moją opieką w okresie:**

od dnia: ..... do dnia: ..... r.

(lub: „na czas trwania wyjazdu/pobytu w .....")

Dane rodziców / opiekunów prawnych, którzy wyrazili zgodę:

- **Imię i nazwisko rodzica / opiekuna prawnego:** .....
- Telefon kontaktowy do rodzica / opiekuna: .....

*(Opcjonalnie – **dane drugiego rodzica / opiekuna, jeśli dotyczy):***

- **Imię i nazwisko:** .....
- Telefon kontaktowy: .....

Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....

(Czytelny podpis osoby dorosłej sprawującej opiekę)

Załącznik nr 10.

Przykłady sytuacji mogących budzić podejrzenia lub wskazywać na krzywdzenie dziecka

UWAGA!

Wystąpienie niektórych **zdarzeń** nie oznacza automatycznie, **że** dochodzi do krzywdzenia **małoletniego. Ważne** jest, **żeby zachować czujność** i **zwracać uwagę** na sytuacje, które **wzbudzają** niepokój. **Sytuacją niepokojącą będzie** na pewno taka, w której relacja osoby **dorosłej** i dziecka nie wydaje **się** swobodna i **opiekuńcza.**

RECEPCJA

Gość nie chce podać swoich danych osobowych ani danych dziecka.	Gość zabiera dziecko bezpośrednio do pokoju, sprawia wrażenie jakby nie chciał, żeby dziecko nawiązało kontakt z osobą pracującą w recepcji.
Gość oświadcza, że nie ma dokumentów swoich i/lub dziecka; nie chce udzielić wyjaśnień.	Gość, który melduje się z dzieckiem, zaprasza inne osoby, które nie są gośćmi obiektu (osoby takie mogą pojawiać się na krótki czas).
Gość z dzieckiem płaci gotówką albo kartą prepaid. Płaci codziennie (nie wie, na jak długo się zatrzyma) albo prosi kogoś innego, żeby zapłacił za jego pobyt.	Gość z dzieckiem wynajmuje pokój na godziny albo nie na cały dzień; lub wynajmuje pokój na bardzo długi okres.
Gość posiada ze sobą gadżety czy przedmioty, które mogą być przekazywane dzieciom jako prezenty.	Gość, który przyjeżdża z dzieckiem, nie ma bagażu albo przyjeżdża z bardzo małym bagażem (podręczna torba/aktówka).
Gość pojawia się w obiekcie z dzieckiem, z którym wcześniej nie meldował się w recepcji.	Gość zachowuje się wobec dziecka w sposób nacechowany seksualnie, a relacja między osobą dorosłą a dzieckiem nie wydaje się naturalna i opiekuńcza.
Gość niebędący rodzicem dziecka wynajmuje pokój, w którym jest mniej łóżek niż meldowanych osób – np. łóżko małżeńskie.	Dziecko jest ubrane w sposób nieodpowiedni do pogody albo nieadekwatny względem osoby dorosłej, z którą przyjechało do obiektu.
Podczas rejestracji dziecko wydaje się niespokojne, zestresowane czy zmuszone do przebywania w obiekcie z osobą dorosłą.	Dzieci sprzedające drobne przedmioty albo żebrzące pod obiektem.

Dziecko przychodzi do obiektu **późno** w nocy lub w czasie, kiedy powinno **być** w szkole.	Dziecko nie wie, gdzie jest albo pytane o cel **podróży** podaje niespójne odpowiedzi.
Dorosły **meldujący się** z dzieckiem, nie pozwala **nawiązać recepcjoniście bezpośredniego** kontaktu z dzieckiem – odpowiada za dziecko, nie dopuszcza dziecka do **głosu.**	Dziecko sprawia **wrażenie,** jakby **było** pod **wpływem środków odurzających** lub alkoholu (zaburzony i **błędny** wzrok, problem z utrzymaniem równowagi, **niewyraźna** mowa, brak reakcji na **bodźce).**

PUNKT GASTRONOMICZNY

Gość przychodzi do punktu gastronomicznego z dzieckiem, z którym nie **był** zameldowany w obiekcie.	Osoby z **zewnątrz,** niezameldowane w obiekcie, **zdają się szukać** klientów i **coś** im **oferować (możliwe, że będą chciały pośredniczyć** w przekazaniu kontaktów do dzieci).
Gość dopytuje **się** o **usługi** seksualne dla **dorosłych,** w tym z **młodymi** osobami (np. **zasłyszana** rozmowa w punkcie gastronomicznym).	Nastolatki **czekają** przy stole na **osobę dorosłą,** która je odbiera i nie wydaje **się** ich rodzicem czy opiekunem **(możliwe, że** jest to klient, sutener albo handlarz **ludźmi).**
Dzieci, które **wydają się być** bez opieki, **proszą** o jedzenie, napoje czy **pieniądze.**	Wymiana gotówki **pomiędzy osobą dorosłą** a dzieckiem (wymiana **może budzić** podejrzenie przekazywania wynagrodzenia za **usługi).**
Dzieci **wydają się** niespokojne, zdenerwowane i **unikają** kontaktu wzrokowego.	Podczas pobytu osoba **dorosła** i dziecko nie **przychodzą** do punktu gastronomicznego na **śniadanie.**
Osoba **dorosła** zachowuje **się** w sposób nacechowany seksualnie wobec dziecka – nie jest to naturalna i **opiekuńcza** relacja.	Dorosły podaje dziecku alkohol.

SŁUŻBA PIĘTER

Wywieszka "Nie przeszkadzać" ciągle widoczna na drzwiach pokoju, w którym przebywają dzieci.	Brak zgody na sprzątanie pokoju przez cały pobyt gościa.
Dużo banknotów/gotówki zauważonych w pokoju (może świadczyć o nielegalnych płatnościach).	Dzieci pozostawione bez opieki przez długi czas w pokoju lub w ogóle nie wychodzące z pokoju (np. donoszone jest im jedzenie).
Zauważone w pokoju w dużej liczbie komputery, telefony komórkowe, czytniki do kart płatniczych.	Osoba dorosła i dzieci nieczęsto wychodzą z pokoju, prawie wcale nie wychodzą albo wychodzą tylko w godzinach, kiedy mało gości przemieszcza się po obiekcie.
W pokoju znajdują się ubrania dziecięce albo zabawki, mimo że dziecko nie zostało zameldowane w obiekcie.	Osoby dorosłe, które nie są gośćmi obiektu, przebywają w lobby, zdają się obserwować okolicę i kontaktują z gościem obiektu, który przyjechał z dzieckiem.
Zauważona duża ilość alkoholu albo narkotyki w pokoju, w którym osoba dorosła zameldowała się z dzieckiem.	W pokoju, w którym osoba dorosła zameldowała się tylko z dzieckiem/dziećmi, znajdują się prezerwatywy, narkotyki, etc. materiały pornograficzne, zostawione w widocznym miejscu.

Załącznik nr 11.
Jak rozmawiać z dzieckiem krzywdzonym – wskazówki dla pracowników obiektów.

Jeżeli w obiekcie dojdzie do sytuacji interwencji w celu ratowania zdrowia lub życia dziecka, albo do sytuacji, w której samo dziecko ujawnia krzywdzenie - należy przede wszystkim zadbać o bezpieczeństwo dziecka. Do czasu przyjazdu policji lub innych służb interwencyjnych dziecko powinno przebywać pod opieką pracownika.
Taka sytuacja może powodować silny stres u dziecka i prowadzić do różnych reakcji, takich jak:

- pobudzenie i panika,
- zachowania ucieczkowe mające na celu odwrócenie uwagi od trudnej sytuacji: bagatelizowanie sytuacji, śmiech, inne zachowania, które wydają się być nieadekwatne,
- agresja, autoagresja, zachowania regresywne (bujanie się, zaciskanie pięści),
- wrażenie zdezorientowania lub zagubienia,
- wrażenie wycofania, bycie cichym, niewielki ruch lub jego brak.

Każdy kontakt z dzieckiem pokrzywdzonym wymaga delikatności oraz empatii.

Dziecko, które doznało krzywdzenia ze strony dorosłych jest bardzo nieufne. Przez długi czas mogło doświadczać poczucia silnego zagrożenia życia, może odczuwać, że nie kontroluje własnego losu, jest bezradne i przestraszone.
Dziecko doświadczone wykorzystaniem seksualnym często jest przekonane, że inne osoby dorosłe nie uwierzą w jego relację i boi się, że zostanie obwinione i uznane za „złą" osobę. Dodatkowo, dziecko czuje się w pewnym stopniu odpowiedzialne za fakt bycia wykorzystanym, co powoduje w nim ogromne poczucie winy.
W wyniku manipulacji ze strony sprawcy dziecko postrzega go jako osobę mającą wyjątkowy wpływ, przed którym nikt nie może dziecka ochronić.
Zdarza się, że sprawcy grożą dziecku, że jeżeli będzie przeciwko nim zeznawać, jemu lub bliskim mu osobom może stać się „coś złego". Sprawcy często wikłają dziecko w zmowę milczenia. Używają argumentów wpędzających dziecko w poczucie winy, wmawiając, że jest ono współodpowiedzialne za to co się stało albo przekonują, że jeśli ujawni wykorzystywanie, to nikt mu nie uwierzy a sprawca uniknie kary.

Dziecko – ofiara handlu ludźmi często jest świadkiem przemocy, przestępstw, a nierzadko zdarza się, że samo jest zmuszane do ich popełniania. Sprawca wykorzystuje to, strasząc dziecko, że czeka je za to kara ze strony organów ścigania. W związku z tym dziecko, zastraszone, broni i tłumaczy sprawcę. W przypadkach doświadczenia skrajnego zagrożenia życia u ofiary może rozwinąć się syndrom sztokholmski. Syndrom ten jest skutkiem psychologicznych reakcji na silny stres, który może spowodować, że dziecko nawiąże współpracę ze sprawcą wykorzystania lub nawet zacznie go traktować jak swojego opiekuna.

OGÓLNE ZASADY NAWIĄZYWANIA KONTAKTU Z DZIECKIEM MŁODSZYM:

- Zniż się do poziomu dziecka, czyli postaraj się być na wysokości wzroku dziecka (usiądź naprzeciwko/ukucnij, itp.).
- Zwracaj się do dziecka po imieniu, jeśli to możliwe.

- Mów powoli, spokojnym **głosem, wyraźnie.**
- **Posługuj się** prostym **językiem.**
- Utrzymuj kontakt wzrokowy.
- Obserwuj, czy **jesteś** przez dziecko rozumiany.
- W pytaniach wykorzystuj **określenia używane** przez dziecko.

ZASADY PROWADZENIA ROZMOWY Z DZIECKIEM POKRZYWDZONYM:

1. **Podchodząc** do dziecka najpierw **się** przedstaw.
2. Zaakceptuj i uznaj jego reakcje oraz uczucia. **Bądź uważny** na pozawerbalne przejawy **uczuć** dziecka - **zażenowanie, skrępowanie,** wstyd, **lęk, przerażenie,** smutek, poczucie winy.
3. Reaguj na te uczucia **pomagając** dziecku **poradzić** sobie z nimi: **„widzę, że jesteś skrępowana**, to naturalne w takiej **sytuacji"; „ludzie** zazwyczaj **wstydzą się,** kiedy mówią o takich **przeżyciach", „nie** powstrzymuj **płaczu, płacz pomaga".**
4. Poinformuj dziecko o tym, co **się będzie** dalej **działo.** Nie **zmyślaj,** nie podawaj **fałszywych** informacji, nie dawaj gwarancji bez pokrycia.
5. Zaproponuj wsparcie: **„Czy** jest **coś,** w czym **mogę spróbować** Ci pomóc?"
6. Zapytaj czy chce **się skontaktować** z **kimś** bliskim.
7. Zaakceptuj **odmowę.**
8. Zapewnij **dyskrecję,** jednak poinformuj, **że** w sytuacji **popełnienia przestępstwa mogą zaistnieć okoliczności,** w który Twoim **obowiązkiem będzie** ujawnienie informacji odpowiednim organom.
9. **Okaż** dziecku zainteresowanie oraz **życzliwość, poświęcić** mu czas.
10. **Więcej słuchaj,** mniej mów - **ważne** jest aby **dać** czas dziecku na wypowiedzenie **się.** Nie bój **się** ciszy, wytrzymaj **ją.**
11. Daj dziecku **przestrzeń** do mówienia o tym, o czym chce mówić.
12. Nie wypytuj o **szczegóły. Zadając** pytanie zastanów **się** czemu je zdajesz, czy to pytanie ma **zaspokoić Twoją ciekawość** czy ma **służyć pogłębieniu** kontaktu, uzyskaniu **ważnej** informacji potrzebnej do udzielenia pomocy.
13. Daj dziecku **odczuć, że się** wierzysz w to, co mówi.
14. Zapewnij dziecko, **że** nie jest odpowiedzialne za to, co mu **się przydarzyło.**
15. Nie oceniaj. Nie zadawaj **pytań,** w których zawarta jest ocena: np. **„dlaczego** nie **wezwałeś** pomocy/nie **uciekłeś?", „dlaczego** mu/jej **uwierzyłeś", „czemu się** na to **zgodziłaś/eś,** skoro **wiedziałeś...?",** itp. Z **reguły** wzbudza to poczucie winy u dziecka, a **także** wprawia je w **zakłopotanie, ponieważ często** nie rozumie ono przyczyn **zachowań własnych** i innych osób. Poza tym nie znasz sytuacji i **doświadczeń** dziecka, które **mogły wpłynąć** na jego zachowania.
16. Nie przytulaj dziecka, nie dotykaj go, chyba, **że** o to prosi - kontakt fizyczny **może** je **przestraszyć** i **„zamknąć",** dotyk **może** mu **się źle kojarzyć budzić** traumatyczne wspomnienia, **zwłaszcza** w **kontekście wcześniejszego** wykorzystania.

Załącznik nr 12.
Sposoby reagowania na krzywdzące zachowania rodzica/opiekuna/innej osoby dorosłej wobec dziecka

Jeżeli widzisz przemoc wobec dziecka ze strony rodzica lub opiekuna - dziecko jest szarpane, wyzywane, **poniżane,** bite (np. karcenie klapsem) - **zareaguj!**

Twoja reakcja na krzywdę przywraca dziecku poczucie bezpieczeństwa i daje szansę na lepszą przyszłość. Może również ochronić zdrowie, a nawet życie dziecka!

Jak możesz zareagować:

ZAUWAŻ

Zasygnalizuj, **że zauważyłeś sytuację** krzywdzenia dziecka. **Nawiązanie** kontaktu wzrokowego **może być wystarczającą reakcją powstrzymującą** przemocowe zachowanie rodzica, opiekuna lub innego **dorosłego towarzyszącego** dziecku. Nie obawiaj **się obserwować.** Masz prawo **przyglądać się** temu, co dzieje **się** na terenie obiektu czy przestrzeni publicznej.

NAWIĄŻ KONTAKT

1. Kiedy rodzicem **targają** tak silne emocje, **że** nie potrafi **powstrzymać** przemocy wobec swojego dziecka, nie **dotrą** do niego racjonalne argumenty. **Jeśli** chcesz skutecznie **zareagować,** spróbuj **obniżyć** jego **napięcie.**
2. Zadaj proste pytanie, np.: **„Przepraszam,** czy **coś się stało**?"
3. **Możesz też odnieść się** do **własnych doświadczeń,** np.: **„Pamiętam,** kiedy moje dzieci **były** w tym wieku. To bardzo trudny czas. Czy **mogę** w **czymś** pomóc?".
4. Czasem wystarczy **głośno powiedzieć: „Widzę, że** jest pani/panu **trudno"** lub **„Czasem** mamy **zły dzień** i wtedy nie potrafimy **się dogadać".**
5. Sama próba **nawiązania** takiej rozmowy **może dać** rodzicowi do **myślenia** i **zatrzymać** przemoc wobec dziecka. **Może** to **być też początek** dalszej rozmowy **prowadzącej** do uspokojenia sytuacji.

NAZWIJ SYTUACJĘ

Nie krytykuj i nie atakuj, ale **też** nie unikaj nazywania rzeczy po imieniu.
Spokojnie, ale stanowczo mów o tym, co **cię zaniepokoiło –** np.: **„Widzę, że uderzył** Pan **dziecko", „Proszę** nie **bić** dziecka. **Proszę** nigdy tego nie **robić".**

Załącznik nr 13.
Ankieta monitorująca poziom realizacji Standardów Ochrony Dzieci.

Treść pytania	tak	nie	uwagi
Czy znasz treść dokumentu Standardy Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem?			
Czy wiesz, jakie sytuacje mogą wskazywać, że dziecko jest zagrożone skrzywdzeniem?			
Czy znasz procedury reagowania na podejrzenie lub stwierdzenie krzywdzenia dziecka na terenie obiektu?			
Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Standardach Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem?			
Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone? (odpowiedź opisowa)			
Czy podjąłeś/aś jakieś działania: jeśli tak – jakie, jeśli nie – dlaczego? **(odpowiedź opisowa)**			
Czy masz jakieś sugestie zmian dotyczących Standardów Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem? **(odpowiedź opisowa)**			

Załącznik nr 14.
Wytyczne do standardów ochrony małoletnich w zakresie uwzględniającym sytuację małoletnich ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami

Materiał opublikowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości stronie: Wytyczne do standardów - dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w tym z niepełnosprawnościami - Ministerstwo Sprawiedliwości - Portal Gov.pl

WYTYCZNE DO STANDARDÓW OCHRONY MAŁOLETNICH W ZAKRESIE UWZGLĘDNIAJĄCYM SYTUACJĘ MAŁOLETNICH ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI, W TYM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI.

Naszą intencją jest zapobieganie wykluczeniu dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z **niepełnosprawnościami. Nadrzędną zasadą** jest **dbałość** o dobro **każdego** dziecka, **ponieważ każde** dziecko ma swoje niepowtarzalne potrzeby i zasoby. Zawsze **należy upewnić się, że obecność małoletnich** ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z **niepełnosprawnościami,** jest **uwzględniona** w SOM **i że** wynika z nich jednoznacznie, **że** te osoby **są ważne,** otaczamy je **opieką** i **mogą liczyć** na wsparcie oraz zrozumienie.
Wytyczne **mają** charakter ogólny, co oznacza, **że** nie **będą mogły zostać** wykorzystane w **całości** w **każdej** sytuacji na terenie OW MAUSZ. Natomiast **stanowią** pomocne zasady do istotnych elementów w SOM dla OW MAUSZ.

I. Zasady ogólne

1. **Każdego małoletniego należy traktować** z **należytym** szacunkiem, nie **dyskryminować** ze **względu** na jakiekolwiek cechy, w tym specjalne potrzeby, **niepełnosprawność, rasę, płeć, religię,** kolor skóry, pochodzenie narodowe lub etniczne, **język,** stan cywilny, orientację **seksualną,** stan zdrowia, wiek, **zdolności,** przekonania polityczne lub status **społeczny.**
2. **Okazywać** wszystkim **małoletnim troskę** o ich dobro i rozwój.
3. **Uwzględniać** uniwersalne projektowanie, racjonalne dostosowania **i** modyfikacje, **zapewniając** równy **dostęp** osobom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z **niepełnosprawnościami.**
4. **Eliminować** bariery **utrudniające małoletnim** samodzielne funkcjonowanie **i ekspresję,** w tym bariery informacyjno-komunikacyjne, architektoniczne, cyfrowe.
5. **Poszukiwać** metod pracy opartych na dowodach naukowych, najbardziej adekwatnych do rozpoznanych indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych **małoletnich.**
6. **Angażować środowisko** rodzinne i lokalne w rozwój **małoletnich.**

II. **Zalecenia dotyczące pracowników - zasada ogólna:**

1. Zaleca **się,** aby w obiekcie **zapewnić obecność** osoby **posiadającej** przeszkolenie i **umiejętność** udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.

2. **Każda** pomoc **świadczona małoletniemu** ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z **niepełnosprawnościami,** musi **następować** w zgodzie z **obowiązującymi** przepisami prawa i **uwzględniać** najlepszy interes **małoletniego.**

III. Relacje między pracownikami a małoletnimi

1. Identyfikacja sytuacji małoletniego

Zadaniem pracowników obiektu jest identyfikowanie sytuacji, w tym specjalnych potrzeb **małoletniego,** aby **umożliwić realizację zadań,** których dziecko jest beneficjentem. **Należy uwzględniać** informacje **dotyczące małoletniego udostępnione** przez rodziców (opiekunów). **Zasadność** i zakres gromadzenia oraz przetwarzania pozyskanych danych **określają odrębne** przepisy. **Należy:**

a) **Rozpoznać** indywidualne potrzeby **małoletniego** (w uzasadnionym zakresie) oraz **specyfikę** jego funkcjonowania, w **szczególności:**
   - funkcjonowanie poznawcze, emocjonalne i **społeczne** ze szczególnym **uwzględnieniem** specyfiki **niepełnosprawności małoletniego;**
   - warunki i sposoby **niezbędne** do zaspokojenia podstawowych potrzeb **małoletniego** (fizjologicznych, w tym sensorycznych, psychofizycznych, w tym potrzeby **bezpieczeństwa** itp.) oraz konsekwencje ich deprywacji;
   - sposoby regulacji emocji przez **małoletniego;**
   - sposób reagowania na **bliskość fizyczną** innych osób;
   - sposób komunikowania **się małoletniego (język,** specyficzne **narzędzia** oraz ich rodzaj);
   - inne czynniki istotne dla **małoletniego.**

b) W przypadku ustalenia **możliwości wystąpienia** wysokiego ryzyka **zachowań** trudnych, w tym agresywnych, autoagresywnych, problemowych **zachowań** seksualnych, **należy:**
   - **dokonać** oceny ryzyka **(dokładnie ustalić** czynniki **mogące wywołać** takie reakcje);
   - **opracować indywidualną procedurę** interweniowania, we **współpracy** z rodzicami (opiekunami), **opartą** na potrzebach/cechach **małoletniego,** tj. najpierw **wypracować** katalog sposobów **niedopuszczających** do **wystąpienia** danego zachowania trudnego, **możliwie** najmniej awersyjnych, proaktywnych, opartych na budowaniu relacji opartej na szacunku i zaufaniu;
   - **następnie należy zaproponować** nieawersyjne strategie reaktywne (ukierunkowane na **obniżenie napięcia** emocjonalnego, w tym na **ochronę** osoby **małoletniej** i innych osób **zaangażowanych** w zachowanie).

c) **Wypracować zrozumiałą formę komunikacji wzajemnej – w języku/sposobie komunikacji używanym przez małoletniego – dostosowaną do możliwości psychofizycznych małoletniego i umożliwiającą wyrażenie przez małoletniego** swojej **woli, w tym akceptacji lub sprzeciwu, co do pewnych czynności/zachowań, o ile jest to zasadne przy wykorzystaniu alternatywnych lub wspomagających metod komunikacji.**

d) **Przekazywać małoletniemu w zrozumiały sposób wiedzę o jego prawach i obowiązkach oraz możliwościach uzyskania pomocy, upewniając się, że przekaz jest dla niego jasny** i klarowny.

e) **Zapoznać małoletniego w zrozumiały sposób z obowiązującymi w placówce/ instytucji/działalności normami i zasadami oraz konsekwencjami ich naruszania dla** wszystkich stron.

f) Uczyć małoletniego w zrozumiały sposób, jak powinien się zachować w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu jego i innych.
g) Uczyć małoletniego w zrozumiały sposób, jakie zachowania stanowią naruszanie granic prywatności/intymności innych osób, jakie zachowania krzywdzą innych, sprawiają im ból i cierpienie.
h) Dbać, aby reakcja osoby dorosłej nie powodowała negatywnego nastawienia innych małoletnich do małoletniego, na rzecz którego podjęto interwencję - chronieni powinni być wszyscy małoletni uczestniczący w zdarzeniu, w tym świadkowie.

2. Tworzenie bezpiecznego środowiska rozwoju małoletniego

a) Należy zapoznać się z sytuacją małoletniego – w uzasadnionym zakresie wynikającym z wykonywanych obowiązków i funkcji.
b) Należy przeciwdziałać wszelkim formom ośmieszania, dyskryminacji, poniżania, zastraszania, oczerniania, wykluczenia małoletniego lub jakiejkolwiek innej formie przemocy psychicznej, fizycznej lub seksualnej. Należy natychmiast reagować na wszystkie tego rodzaju sytuacje, w tym między małoletnimi.
c) Stosownie do potrzeb i okoliczności wskazane jest:
   - prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych i profilaktycznych ukierunkowanych na przeciwdziałanie wszelkiej dyskryminacji i przemocy oraz uwrażliwianie małoletnich na prawo każdej osoby do poszanowania jej godności;
   - przekazywanie informacji rodzicom (opiekunom) na temat występujących problemów oraz podejmowanie z nimi współpracy w tym zakresie.
d) Wspieranie małoletniego w czynnościach samoobsługowych - jeśli konieczne jest wspieranie małoletniego w realizacji czynności samoobsługowych i higienicznych z uwagi na poziom jego funkcjonowania, należy to czynić, stosując możliwie najmniej ingerencyjną formę wsparcia i jednocześnie dążyć do stopniowego uniezależniania go w tym zakresie od pomocy innych osób, o ile jest to możliwe. Udzielając wsparcia małoletniemu, należy to czynić w taki sposób, by nie skutkowało to dyskomfortem, upokorzeniem, czy wyśmiewaniem przez inne osoby. Wspieranie powinno odbywać się w sposób bezpieczny, z zachowaniem prywatności, z możliwością kontroli przez inne osoby z personelu.
e) W sytuacji podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia zawsze należy stworzyć małoletniemu możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii, pamiętając, że może to być dla małoletniego pierwsza i jedyna rozmowa (dziecko może już nie podjąć więcej prób poszukiwania wsparcia). Szczególnie ważne jest, by:
   - wyrazić swoją troskę poprzez deklarację, że się małoletniemu wierzy;
   - zapewnić małoletniego, że dobrze uczynił podejmując rozmowę o doznanej krzywdzie;
   - wyjaśniać małoletniemu, że nie jest winien zaistniałej sytuacji;
   - jednoznacznie negatywnie ocenić każdą formę przemocy, dając wyraźny sygnał, że jest ona niedopuszczalna i należy jej zapobiegać/powstrzymać;
   - należy odpowiednio poinformować małoletniego, że tą sprawą zajmą się inne odpowiednie osoby, w tym udzielić mu informacji, że podjęte zostaną działania zapewniające mu bezpieczeństwo i że nie jest winne temu, co się stało.

3. Zachowania niedozwolone personelu

a) Omawianie w obecności osób nieupoważnionych sytuacji małoletniego, w tym jego sytuacji rodzinnej, zdrowotnej itp.
b) Deprecjonujące porównania z innymi.
c) Izolowanie w zamkniętym pomieszczeniu, przytrzymywanie drzwi, krępowanie ruchów poprzez wiązanie; stosowanie przymusu bezpośredniego możliwe jest wyłącznie w sytuacji wystąpienia przesłanek wynikających z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego i zgodnie z przepisami tej ustawy.
d) Celowe prowokowanie u małoletniego wystąpienia lub eskalacji zachowań trudnych, niepożądanych.
e) Wyręczanie lub nadzorowanie bezpośrednie małoletniego ponad niezbędny poziom, m.in. podczas realizacji czynności samoobsługowych i higienicznych.
f) Lekceważenie lub powierzchowne, nieuważne traktowanie zgłaszanej przez małoletniego potrzeby wsparcia i pomocy.
g) Bierna postawa personelu w zakresie troski o rozwój i zabezpieczenie małoletniego w sytuacji zagrożenia jego dobrostanu.

4. Procedura reagowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony małoletniego.

Celem zastosowania procedury jest zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim małoletnim i dorosłym przebywającym w placówce/instytucji/działalności w przypadku wystąpienia sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia i życia tych osób.

Zakres zastosowania procedury:

- naruszenie nietykalności fizycznej innych osób;
- przemoc psychiczna, naruszenie godności osobistej;
- bójki, pobicie;
- stworzenie zagrożenia dla zdrowia i życia własnego i innych;
- groźby użycia przemocy;
- posługiwanie się niebezpiecznym przedmiotem;
- niszczenie mienia.

Zakres odpowiedzialności:

- każdy z personelu może zauważyć lub być poinformowany o wystąpieniu aktów agresji, przemocy;
- każdy z personelu ma obowiązek zareagować w sytuacji agresji, przemocy (będąc świadkiem zdarzenia lub osobą poinformowaną o zdarzeniu), tj. podjąć próbę przerwania sytuacji, zapewnić bezpieczeństwo osobom: świadkom, krzywdzonemu, krzywdzącemu – ich odizolowanie;
- zastosowanie procedury reagowania odbywa się z poinformowaniem osoby wskazanej do podejmowania działań interwencyjnych, która następnie zajmie się całościowo sprawą lub innej osoby decyzyjnej.

PROCES WDROŻENIA PROCEDURY REAGOWANIA W PRZYPADKU ZACHOWANIA TRUDNEGO, AGRESYWNEGO LUB PRZEMOCY ZE STRONY MAŁOLETNIEGO

- w przypadku zaobserwowania u małoletniego przejawów wzmożonego napięcia, zdenerwowania lub trudności stwarzających prawdopodobieństwo wystąpienia zachowania trudnego, w tym agresywnego, autoagresywnego, zagrażającego, należy niezwłocznie podjąć działania, aby przeciwdziałać jego rozwinięciu, w tym należy podjąć z małoletnim rozmowę uspokajającą, wyciszającą, o ile to możliwe, na neutralny temat (metoda przekierowania uwagi) lub inne oddziaływanie kojące/uspokajające;

- w sytuacji eskalacji zachowań trudnych, niepożądanych należy podjąć próbę ich wygaszenia, przerwania, adekwatnie do sytuacji, z uwzględnieniem rozpoznanego wcześniej ryzyka wystąpienia zachowań trudnych, agresywnych, autoagresywnych oraz ustalonych i stosowanych u małoletnich indywidualnych strategii proaktywnych lub nieawersyjnych strategii reaktywnych;

- jeżeli podjęte czynności w danej sytuacji nie przynoszą efektów i następuje eskalacja zachowań trudnych, agresywnych, autoagresywnych należy poinformować osoby wskazane do podejmowania procedury interwencyjnej lub inne osoby z personelu, które znajdują się w pobliżu, z prośbą o pomoc; osoby te niezwłocznie informują osoby decyzyjne lub specjalistów i udzielają wsparcia w danej sytuacji;

- następnie, w przypadku wystąpienia bardzo agresywnego zachowania, którego nie można powstrzymać i stwarza ono zagrożenie dla zdrowia i życia własnego i innych osób, należy niezwłocznie, jeżeli jest taka konieczność, udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej, wezwać Pogotowie Ratunkowe lub Policję, a następnie powiadomić rodziców (opiekunów) małoletniego - w tej sytuacji można, jeśli jest to niezbędne, możliwe i bezpieczne dla każdego uczestnika zdarzenia, zastosować jak najmniej inwazyjną formę przerwania aktu agresji;

- należy zadbać o bezpieczeństwo każdego uczestnika zdarzenia, w tym świadków;

- **jeżeli okoliczności zdarzenia na to pozwolą – niezwłocznie** - osoba wskazana w procedurze interwencyjnej podejmuje rozmowę stwarzającą małoletniemu możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii w celu ustalenia przyczyn i okoliczności zdarzenia; w trakcie rozmowy z małoletnim, o ile nie zakłóci to jej przebiegu, należy zanotować istotne informacje; po zakończeniu rozmowy sporządza się notatkę z uwzględnieniem całego zdarzenia i przekazanych informacji od świadków zdarzenia, o sytuacji należy poinformować rodziców (opiekunów);

- do momentu uzyskania pewności, że sytuacja została zażegnana, a zachowanie trudne ustąpiło, nie wolno pozostawić małoletniego samemu sobie, tzn. „stracić go z pola widzenia";

- należy zadbać o bezpieczeństwo wszystkich uczestników zdarzenia, świadków i udzielić im wsparcia, np. pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Szczególne warunki rozmowy interwencyjnej:

- rozmowa powinna być przeprowadzona bez presji czasu, pospieszania małoletniego oraz powinna być dostosowana do potrzeb i możliwości małoletniego; miejsce jej przeprowadzenia winno uwzględniać m.in. specyfikę odbioru i przetwarzania bodźców sensorycznych przez małoletniego; należy wziąć pod uwagę język i sposoby komunikacji małoletniego;
- osoba prowadząca rozmowę winna znać sposoby regulacji emocji przez małoletniego (np. stimowanie/zachowania autostymulujące) oraz mieć wiedzę, czy u małoletniego występują zachowania trudne (np. zachowania agresywne, autoagresywne);
- podczas rozmowy trzeba pozwolić małoletniemu na swobodną wypowiedź, w tym ujawnienie obaw, nie przerywać, nie krytykować, nie uzupełniać wypowiedzi własnymi domysłami, nie komentować treści przekazywanych przez małoletniego, nie minimalizować znaczenia tego, co się wydarzyło;
- rozmowa powinna przebiegać w spokojnej atmosferze; po jej zakończeniu małoletni winien zostać objęty adekwatnym wsparciem do czasu ustabilizowania sytuacji i wyciszenia zachowania - nie wolno pozostawić małoletniego samemu sobie, „stracić z pola widzenia" do momentu uzyskania pewności, że sytuacja jest ustabilizowana.

Wskazania dla personelu:

- zapoznanie się z w/w procedurą reagowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony małoletniego, zadaniami i procesem realizowania w przypadku jej podjęcia,
- współpraca z osobą wyznaczoną do podejmowania procedury interwencji w placówce/instytucji/działalności, stosowanie się do jej poleceń w trakcie zdarzenia;
- dysponowanie numerami osób odpowiedzialnych za podejmowanie interwencji w placówce/instytucji/działalności, osób decyzyjnych;
- doskonalenie kompetencji w zakresie niezbędnym do podejmowania działań określonych w w/w procedurze.